

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.II.20.768/2018/4. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Pap Gábor ügyvéd által képviselt felperesnek - a Kolozsvári & Waldmann Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Waldmann Gábor) által képviselt alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Szegedi Törvényszék 2018. november hó 14. napján kelt 22.P.21.191/2018/10. számú ítélete ellen a felperes részéről 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

í t é l e t e t:

Az elsőfokú bíróság ítéletének a kölcsönszerződés felperes általi aláírásának hiányára alapított érvénytelenségével kapcsolatos keresetet elbíráló rendelkezéseit hatályon kívül helyezi és e kereset tárgyában a pert megszünteti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét **helybenhagyja**.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 24 800 (huszonnégyezer-nyolcszáz) Ft másodfokú perköltséget.

A 62 474 (hatvankettőezer-négyszázhetvennégy) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes 2005. szeptember 27. napján - az alperes jogelőde, a **(alperesi jogelőd neve)** Zrt. (a továbbiakban: alperes) által rendszeresített finanszírozási kérelem I. és II. megjelölésű űrlapok kitöltésével és aláírásával - deviza alapú kölcsönszerződés megkötésére tett ajánlatot az alperesnek. Az ajánlatban foglaltaknak megfelelő tartalommal a felek 2005. szeptember 28. napján **(kölcsönszerződés száma)**. számon kölcsönszerződést kötöttek egymással a felperes által megvásárolni kívánt Ford Maverick típusú személygépkocsi vételárának finanszírozására, amely alapján az alperes 6 258 720 Ft Ft kölcsönt nyújtott a felperesnek. A felek az egyedi szerződésben rögzítették a havi törlesztő részletek összegét és esedékességét, az összes törlesztő részlet összegét (8 520 700 Ft), a törlesztő részletek számát (100 hónap) és a teljes hiteldíjmutatót (9,12 %). A mértékadó devizanemet svájci frankban határozták meg. A kamat- és az árfolyamváltozás (kamatváltozás I. és kamatváltozás II. (árfolyamváltozás) elszámolási módjaként az ún. normál devizakonstrukcióban állapodtak meg. A kölcsönszerződés részét képezte az alperes gépjármű hitelezési tevékenységére vonatkozó **(üzletszabályzat száma)**. számú üzletszabályzata (a továbbiakban: Üsz.), amely egyebek között az alábbi - a jelen jogvita és a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns - rendelkezéseket tartalmazza:

I.6.: „Normál deviza konstrukció: Amennyiben a mértékadó devizanem nem forint, a Kölcsönbevevő a kamatváltozás I. és II.-t a Kölcsönbeadó Hirdetménye szerinti gyakorisággal köteles megfizetni."

I.16.: „Mértékadó devizanem: az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott devizanem. Amennyiben a mértékadó devizanem forint, úgy értelemszerűen a kamatváltozás II.-re és a kamatváltozás III.-ra vonatkozó rendelkezések nem kerülnek alkalmazásra."

I.21.. „Rendkívüli árfolyamesemény: Rendkívüli árfolyameseménynek minősül, ha az árfolyam legalább 150 %-kal magasabb, mint a mértékadó árfolyam."

I.22.: „Mértékadó árfolyam: A mértékadó devizanem vételi árfolyama az egyedi kölcsönszerződés létrejötte napján."

I.23.: „Kamatváltozás:

b) Kamatváltozás II. (árfolyamváltozás): A mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében az alábbi képlet szerint meghatározott kamatkülönbözet:

Kamatváltozás II. = fizetési kötelezettség x ((fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam/mértékadó árfolyam) - 1).

IV.6.: „Az esedékessé vált törlesztőrészletekre jutó Kamatváltozás II.-t a Hitelező utólag - a Hirdetményben közzétett gyakorisággal - terheli ki, amennyiben a még ki nem terhelt valamennyi Kamatváltozás II. összege legalább a Hirdetményben meghatározott mértéket eléri. A szerződés megszűnésekor a Hitelező a ki nem terhelt valamennyi Kamatváltozás II.-t kiterheli, illetve jóváírja."

V.6.: „Amennyiben a kölcsönszerződésben megjelölt „mértékadó devizanem" nem magyar forint (HUF), a kölcsönszerződés deviza alapú szerződés, amely esetben a kölcsönbevevő vállalja a mértékadó devizanem és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Az árfolyamváltozás lehetséges mértéke euró esetén a mindenkor intervenció sáv nagysága alapján limitálható, míg egyéb devizák esetében további kockázatot jelent az adott deviza és az euró keresztárfolyamának változása."

A fix devizakonstrukcióra vonatkozó külön rendelkezéseket az üzletszabályzat XI. fejezete tartalmazza. Eszerint - rendkívüli árfolyamesemény bekövetkezésének hiányában - a forint svájci frankhoz viszonyított árfolyamának a kölcsönbevevőre nézve kedvezőtlen irányú változása esetén az árfolyamváltozás elszámolása a futamidő leteltét követően történik oly módon, hogy a szerződés futamideje meghosszabbodik, és a kölcsönbevevőnek az egyedi szerződésben megjelölt összegű havi törlesztőrészleteket a szerződéskötéskor számítottakhoz képest tovább kell fizetnie mindaddig, amíg az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettségét nem teljesíti.

A szerződő felek 2009. május 27-én a kölcsönszerződést módosították akként, hogy a továbbiakban az árfolyamváltozás elszámolása a fix konstrukció szabályai szerint történik.

A kölcsönszerződés aláírásával egyidejűleg a peres felek adásvételi szerződést kötöttek és opciós jogot alapítottak a kölcsön felhasználásával megvásárolt gépjárműre az alperes javára a kölcsönszerződésből eredő követelésének a biztosítására.

Az alperes a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) szerinti elszámolást elvégezte, a felperes az elszámoló levélben foglaltakkal szemben panaszt terjesztett elő, a Pénzügyi Békéltető Testület eljárását követően az elszámolás felülvizsgálatnak minősül.

A felperes módosított keresetében kérte a kölcsönszerződés semmisségének és - annak járulékos jellege folytán - az opciós szerződés érvénytelenségének a megállapítását, az érvénytelenség jogkövetkezményeként a szerződés határozathozatalig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását és az alperes kötelezését 780 933 Ft megfizetésére. Érvénytelenségi okként jelölte meg egyebek mellett, hogy a szerződés nem tartalmazza a kamat éves százalékban kifejezett értékét, továbbá hogy nem felel meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény

(Hpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltaknak, mivel az ügylet árfolyamkockázatára vonatkozóan az alperestől tájékoztatást nem kapott, nem volt tisztában az árfolyamváltozás törlesztőrészletekre gyakorolt hatásával. A 2017. február 20. napján benyújtott előkészítő iratában a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (1959-es Ptk.) 217. § (1) bekezdésére alapítottnak is kérte a szerződés semmisségének a megállapítását azzal az indokkal, hogy az egyedi kölcsönszerződésen nem az ő aláírása szerepel.

Az alperes érdemi ellenkérelmében elismerte, hogy az ügyleti kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányában a szerződés érvénytelen, azonban kérte a szerződés érvényessé nyilvánítását az induló kamat évi 7,73 %-ban való meghatározásával. A további érvénytelenségi okokat illetően a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a felperes a szerződéskötéskor részletes tájékoztatást kapott a szerződésben és az üzletszabályzatban az ügylet árfolyamkockázatáról. „Vitatta, hogy a szerződés alaki hibában szenvedne. „ Utalt arra, a felperes a szerződésből eredő kötelezettségeit éveken keresztül teljesítette, aláírásának a hiányára is csak a perindítást követő két év elteltével hivatkozott, így az a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 147/A. §-a szerinti meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy a peres felek között létrejött kölcsönszerződés érvénytelen, azt érvényessé nyilvánította akként, hogy az induló ügyleti kamat mértékét 7,72 %-ban határozta meg. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 65 000 Ft perköltséget, s megállapította, hogy a feljegyzett eljárási illetéket az állam viseli. Határozatának indokolásában kiemelte, a szerződés tárgya és a törlesztőrészletek a kölcsönszerződésben meghatározásra kerültek, míg a felperesnek az egyedi szerződés, valamint az üzletszabályzat rendelkezéseiből, így különösen a mértékadó devizanem: CHF feltételből, továbbá az üzletszabályzat IV.6., I.25.b. pontjából fel kellett ismernie, hogy a szerződés árfolyamkockázattal jár, az kizárólag őt terheli, annak nincs felső határa. A tájékoztatást világosnak, érthetőnek tekintette, ezáltal az árfolyamkockázatot a felperesre hárító szerződési feltételeket nem ítélte tisztességtelennek.

Nem keresetváltoztatásnak, hanem az érvénytelenségi kereset alapjául felhozott újabb ténynek minősítette azt a felperesi hivatkozást, miszerint a kölcsönszerződésen nem a felperes aláírása szerepel, ezért ennek a hivatkozásnak a megalapozottságát érdemben vizsgálta. A perben kirendelt írásszakértő véleményét elfogadva megállapította, hogy a kölcsönszerződésen szereplő aláírás nem a felperestől származik, ezért a kölcsönszerződést annak írásba foglalása hiánya miatt érvénytelennek tekintette. Az érvénytelenség okát kiküszöbölhetőnek, ezáltal a szerződést érvényessé nyilváníthatónak ítélte az ügyleti kamat százalékos mértéke meghatározása útján.

A perköltség viseléséről a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett, figyelembe véve, hogy a szakértői költséget a felperes előlegezte, az ezzel kapcsolatos érvénytelenségi okra pedig a felperes megalapozottnak hivatkozott.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen előterjesztett fellebbezésében a felperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, míg másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereseti kérelmének helyt adó döntés meghozatalát kérte. A másodfokú tárgyaláson pontosított fellebbezésében keresete jogalapjaként kizárólag a szerződés alaki hibájára, a kockázatfeltárás elmaradására, valamint az ügyleti kamat szerződésben való feltüntetésének a hiányára hivatkozott. Álláspontja szerint az alaki hiba miatti érvénytelenségi ok nem orvosolható, így a szerződés érvényessé nyilvánításának nincs helye.

Kiemelte, a finanszírozási kérelmet nem vitásan aláírta, az ügylet árfolyamkockázatáról azonban semmilyen tájékoztatást nem kapott, a perben meghallgatott tanúk vallomásából sem lehet következtetést levonni arra, hogy a tájékoztatás a szerződéskötéskor körültekintően megtörtént

volna. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában az EUB C-51/17. számú ítéletében foglaltakat meg sem említette. ,

Érvelése szerint az ügyleti kamat éves százalékos értékének megállapítása tekintetében szakértői bizonyítás lefolytatására lett volna szükség. ,

Kifogásolta, hogy az opciós szerződés érvénytelenségének megállapítására irányuló keresetéről az elsőfokú bíróság nem döntött, illetve nem tett eleget e tekintetben az indokolási kötelezettségének.

Tévesnek ítélte az elsőfokú ítélet perköltség összegére és viselésére vonatkozó rendelkezését hangsúlyozva, hogy miután a szakvélemény alátámasztotta az alaki hibára alapított keresetét, megilleti az általa a szakértői költségekre megelőlegezett 100 000 Ft.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult, fenntartva az elsőfokú eljárásban részletesen kifejtett jogi érveit.

A fellebbezés **alaptalan.**

I.

Az alperes számos alkalommal helytállóan jelezte az elsőfokú eljárás során, hogy meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül a felperesnek az a hivatkozása, miszerint a kölcsönszerződés alaki hibában szenved, miután azt nem ő írta alá, ezért az az 1959-es Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján semmis.

A Pp. 146/A. § (1) bekezdése értelmében jelen perben a felperes a keresetét az alperes érdemi ellenkérelmének előadását követő 30 napon belül változtathatta meg. Az alperes érdemi ellenkérelmét - az eljárás felfüggesztést követően folytatódó perben - 2016. december 13-án terjesztette elő, azt a 2016. december 15. napján tartott tárgyaláson előadottak szerint fenntartotta. Tény, hogy a felperes a 2017. február 20-án előterjesztett előkészítő iratában, azaz a 30 napos határidőn túl hivatkozott első ízben a szerződés általa történő aláírásának a hiányára, mint alaki hiba miatti érvénytelenségi okra, amit az elsőfokú bíróság tévesen nem tekintett keresetváltoztatásnak. Keresetváltoztatás alatt ugyanis a keresetnek a per tárgyát képező elemei, vagyis a keresettel érvényesített jog (azaz a jogalap), az annak alapját képező tényállás és a kereseti kérelem bármelyikének megváltoztatását kell érteni. Nem keresetváltoztatás az, ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja [Pp. 146. § (5) bekezdés a) pont]. Nincs tehát akadálya annak, hogy a felperes kereseti kérelme indokait további tényekkel, jogi érvekkel egészítse ki, a kereset jogalapjának a megváltoztatása azonban már keresetváltoztatásnak minősül. A szerződés érvénytelenségének megállapítása illetve az érvénytelenség valamely jogkövetkezményének az alkalmazása iránt indított perben a jogalap maga az érvénytelenség oka, ezért ha a felperes új érvénytelenségi okra hivatkozik, az abban az esetben is keresetváltoztatásnak minősül, ha maga a kereseti kérelme változatlan. Mindezekre figyelemmel meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősül a felperes alaki hibára alapított kereseti kérelme, így annak érdemi elbírálására nem kerülhet sor, ezért az ítélet e kereseti kérelem tekintetében a pert - a Pp. 251. § (1) bekezdésében foglaltak megfelelő alkalmazásával - megszüntette, egyidejűleg mellőzte az elsőfokú ítélet indokolásának erre vonatkozó megállapításait.

II.

A felperes sérelmezte fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság anélkül nyilvánította érvényessé a perbeli kölcsönszerződést - meghatározva az induló éves ügyleti kamat százalékos értékét -, hogy e tekintetben szakértői bizonyítást rendelt volna el. ,

Tény, hogy a szerződésben az éves ügyleti kamat induló százalékos értéke nem került rögzítésre, és az sem volt vitatott, hogy emiatt a szerződés érvénytelen [Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pont]. Lényegében a felperes azt sem vitatta, hogy / hogy e hiányosság pótolható, és az érvénytelenség oka a kamat meghatározásával kiküszöbölhető. . Csupán azt kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az induló kamatláb meghatározása érdekében nem rendelt el szakértői bizonyítást. Ezt azonban az ítélet táblája is szükségtelenné találta. Egyrészt ugyanis a Kúria a perbelivel megegyező tartalmú szerződési feltételeket úgy ítélte meg, hogy azok alapján az induló ügyleti kamatláb kiszámítható, és a kapott eredménynek megfelelő kamatmértékkel a szerződés érvényessé nyilvánítható (Gfv.VII.30.150/2016/10.). Az alperes ezt a számítást elvégezte, annak matematikai helyességét a felperes nem vitatta. Lényeges emellett, hogy az alperes számítása szerinti érték szerepel az alperes által a 2014. évi XL. törvény (DH2 tv.) alapján elkészített elszámolásban is, amit a felperes nem vitatott, így a DH2 tv. 18. § (5) bekezdése értelmében úgy tekinthető, hogy ezt az alperes által kiszámított kamatmértéket a felperes ráutaló magatartással elfogadta [1959-es Ptk. 216. § (1) bekezdés], ezért azt a továbbiakban nem vitathatja.

III.

A felperes alaptalanul hivatkozott arra is, hogy az ügylet árfolyamkockázatáról nem kapott megfelelő tájékoztatást, ezért a svájci frank forinthez viszonyított árfolyamának változásából eredő fizetési kötelezettség őt nem terheli.

A perbeli kölcsönszerződés deviza alapú jogügylet, amelynek lényege, hogy a felek a hitelező és az adós kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozzák meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig csökkenését eredményezi (6/2013. PJE határozat 1. pont).

A perbeli üzletszabályzat felperes által is hivatkozott V.6. pontjában rögzített feltétel a deviza alapú szerződés lényegéhez kapcsolódó - az árfolyamváltozásból eredő - kockázat felperes általi vállalását jelenti, következésképpen a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés éppúgy, mint a szerződésnek azok az egyéb kikötései, amelyek az árfolyamváltozásból eredő különbözet kiszámítására és felperes általi megfizetésére vonatkoznak (Üsz.I.6., I.23.b), IV6.), így azok tisztességtelensége az 1959-es Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (4) bekezdése értelmében nem vizsgálható és a 2009. május 22. napjától hatályos - de a Kúria 2/2014 PJE határozatának III.1. pontjában kifejtettek szerint Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozását, azaz az 1994. május 1. napját követően kötött szerződések esetén is irányadó - (5) bekezdés szerint is csak akkor állapítható meg, ha az - a szerződés egyéb rendelkezéseit is figyelembe véve - nem világos, nem érthető. A 2/2014. PJE határozat 1. pontja szerint a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezésének tisztességtelensége, amely szerint az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor - figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is - nem volt világos, nem volt érthető. Abban az esetben, ha a szerződés szövegéből és a pénzügyi intézmény által nyújtott tájékoztatásból egyértelműen felismerhető volt az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára, hogy az árfolyamkockázat korlátozás nélkül kizárólag őt terheli, és hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa, a

vizsgált kikötés tisztességtelenségét az 1959-es Ptk. fent hivatkozott rendelkezésében foglaltakra tekintettel nem lehet megállapítani.

A Hpt. szerződéskötés időpontjában hatályos 203. § (6) és (7) bekezdése értelmében a lakossági ügyféllel kötött devizahitel nyújtására irányuló szerződés esetén a pénzügyi intézménynek fel kellett tárnia a szerződéses ügyletben az ügyfelet érintő kockázatot, amelynek tudomásul vételét az ügyfélnek aláírásával kellett igazolnia, a kockázatfeltáró nyilatkozatnak tartalmaznia kellett az árfolyamkockázat ismertetését, valamint annak a törlesztőrészletekre gyakorolt hatását. Tény, hogy a perbeli esetben ilyen külön kockázatfeltáró nyilatkozat nem készült. Ez azonban a Hpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében foglaltak megsértésére - és ezáltal az 1959-es Ptk. 200. § (2) bekezdésére alapítottnak nem eredményezi a kölcsönszerződés érvénytelenségét. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást ugyanis nem feltétlenül kell tartalmaznia külön kockázatfeltáró nyilatkozatnak, az szerepelhet a szerződésben is, kifejezett tájékoztatás hiányában pedig a szerződés rendelkezései, illetve a szerződéskötéskor szóban kapott tájékoztatás alapján kell vizsgálni, hogy a fogyasztó alappal gondolhatta-e, hogy őt nem terheli árfolyamkockázat, illetve hogy az árfolyam ránézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. A peradatok alapján azonban ez nem állapítható meg. A kölcsönszerződés részét képező üzletszabályzat V.6. pontja szerint a felperes kifejezetten vállalta a mértékadó devizanem, azaz a svájci frank és a forint közötti árfolyamváltozásból eredő kockázatokat. Emellett a szerződés egyéb rendelkezései, így az egyedi szerződés „mértékadó devizanem: CHF” kitétele is félreérthetetlenül jelezte, hogy a forintban feltüntetett havi törlesztőrészletek összege változhat a futamidő során. Az üzletszabályzat egyes pontjainak együttes értelmezése eredményeként pedig egyértelmű lehetett a felperes számára, hogy az árfolyamváltozásból fakadó kockázat fennáll, illetve, hogy a kedvezőtlen irányú változás kockázata őt terheli. Az egyedi szerződésben ugyanis a felek meghatározták a mértékadó devizanemet, míg az üzletszabályzatban rögzítésre került a mértékadó devizanem fogalma (I.16.), a mértékadó árfolyam (I.22.), az árfolyamváltozás kiszámításának képlete (I.23.b.) és alkalmazásának feltételei is. Az üzletszabályzat I.23.b. pontja rendelkezik a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének a deviza alapú kölcsönzés lényegéből fakadó változásáról, nevezetesen, hogyha a kölcsön nyilvántartási devizanemének forinthez viszonyított árfolyama változik, ez maga után vonja a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének változását is, vagyis hogy neki kell viselnie az árfolyamkockázatot. A kamatváltozás II. üzletszabályzati pont megszövegezésének tartamából egyértelműen megállapítható, hogy az ténylegesen a kölcsönbevevő fizetési kötelezettségének árfolyamváltozásból adódó módosulását szabályozza, amire a „kamatváltozás II.” szövegrész után zárójelben szereplő „árfolyamváltozás” kifejezés is utal. Ezen túl az Üsz. IV.6. pontjából is kiderül, hogy a hitelező az árfolyam-különbözetet a kölcsönbevevőre kiterheli, akinek azt az egyedi szerződésben megjelölt összegű törlesztő részleteken felül meg kell fizetnie. Ezek a rendelkezések egyértelműen és átláthatóan tartalmazzák, hogy a kölcsönbevevőnek a mértékadó árfolyam és a fizetési esedékesség napján aktuális deviza eladási árfolyam változásának függvényében árfolyamváltozást kell fizetnie, amelynek nincs felső határa. Erre utal az üzletszabályzat I.21. pontjában meghatározott rendkívüli árfolyamesemény fogalma is, ami nem hagyhat kétséget a kölcsönbevevőben afelől, hogy az árfolyam szélsőséges mértékben is változhat.

Lényeges továbbá, hogy az egyedi szerződésben rögzítésre került, miszerint a felperes a kamat- és az árfolyamváltozás elszámolási módjaként az ún. normál devizakonstrukciót választotta, majd utóbb módosították a felek a szerződést fix konstrukciójúvá. A választás ténye feltételezi, hogy a felperes tisztában volt azzal, mit jelent mindkét devizakonstrukció, ha pedig ezt ismerte, azt is tudnia kellett, hogy a forint esetleges gyengülése miatt az ügylet milyen kockázatokat hordoz magában, és hogy az árfolyamváltozásból eredő többletfizetési kötelezettségét mi módon köteles teljesíteni.

Az ítélet tábla jelentőséget tulajdonított a fentieken túl annak is, hogy a felperes a tett szerződési ajánlatot az alperesnek a finanszírozási kérelem I., II. megjelölésű nyomtatványok kitöltése útján. Ezen okiratokon szerepel, hogy azok deviza alapú szerződéshez készültek, a „finanszírozási kérelem II.” megjelölésű okirat ezen felül tartalmazza a mértékadó devizanem megjelölését, az árfolyamváltozás elszámolásának a módját, emellett rögzíti a forint svájci frank aktuális átszámítási árfolyamát. Ezen túl már ebben az okiratban szerepel, hogy a THM nem tartalmazza a hitel árfolyamkockázatát, azaz már itt utalás történik az ügyletben rejlő árfolyamkockázatra. Kétségtelen, hogy a „finanszírozási kérelem” nyomtatványokat az alperes szerkesztette, nyilvánvalóan ő töltötte ki azon a mértékadó devizanem CHF megjelölést és az aktuális árfolyam összegét, ha azonban a felperes az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztótól elvárható figyelemmel jár el, és a szerződés megkötését megelőzően áttanulmányozza az érintett okiratokat, fel kellett ismernie, hogy deviza alapú elszámolásra tesz szerződési ajánlatot. Módjában állt továbbá, hogy mérlegelje ennek a konstrukciónak az előnyeit és kockázatait, és ezek alapján döntsön, aláírja-e, azaz megköti-e a szerződést az ajánlatában és az alperes által elkészített szerződési tervezetnek megfelelő tartalommal. A felperes nem állította a személyes meghallgatása során, hogy az árfolyamkockázattal, a szerződés devizaalapúságával összefüggésben kérdése merült volna fel. Ugyanakkor a fogyasztót is terhelő együttműködési kötelezettségből eredően a jóhiszeműség és tisztesség követelményeire is tekintettel a kölcsönbevevőtől is minimálisan elvárható, hogy a nagy összegű, hosszú távra szóló pénzügyi ügylet jellegéhez, a vállalt kötelezettség mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt (BDT2013. 2889.), tanulmányozza a szerződést annak aláírását megelőzően, szükség esetén az egyes, általa nem érthető rendelkezésekről tájékoztatást kérjen (Kúria 6/2013. PJE). Ha ezt a felperes megtette volna, úgy tudomást szerezhetett volna az ügylet árfolyamkockázatáról. Kiemeli ugyanakkor az ítélet tábla, nincs olyan jogszabályi előírás, amely a szerződés rendelkezéseiben foglaltakon túl a szóbeli tájékoztatást is előírná. A perbeli esetben a felperes sem állította, hogy az alperestől olyan tájékoztatást kapott, miszerint az ügyletnek nincs árfolyamkockázata, vagy hogy az őt nem, vagy csak korlátozott mértékig terheli. Emellett az árfolyamváltozás mértékéről, várható alakulásáról az alperes ügyletkötésnél közreműködő alkalmazottjának nem kellett tájékoztatást adnia, az árfolyamváltozás prognosztizálása a pénzügyi intézménynek nem feladata.

A kifejtettek alapján az elsőfokú bíróság a Kúria 2/2014. és a 6/2013. számú jogegységi határozataiban adott iránymutatások helyes alkalmazásával jutott arra a következtetésre, hogy a szerződés rendelkezései alapján az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó számára felismerhető volt, hogy az árfolyamkockázat kizárólag őt terheli és annak nincs felső határa. Ennek megfelelően alaptalanul hivatkozott a felperes az Üsz. árfolyamváltozásból eredő kockázatok viselésének kölcsönbevevő általi vállalására vonatkozó üzletszabályzati rendelkezések tisztességtelenségére is.

Utal az ítélet tábla arra, az Európai Unió Bírósága a C-51/17. számú ítéletében a 93/13. EGK tanácsi irányelv értelmezése alapján - egyebek között - meghatározta azokat a szempontokat, amelyek figyelembevételével a nemzeti bíróságoknak vizsgálnia kell a deviza alapú kölcsönszerződések árfolyam-különbözet viselésére vonatkozó kikötéseinek tisztességtelenségét. Az ítélet e kérdést érintő rendelkezése (a 3. kérdésre adott válasz) szerint a 93/13. irányelv 4. cikkének 2. bekezdését akként kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, arra kötelezi a pénzügyi intézményeket, elegendő tájékoztatást nyújtsanak a kölcsönfelvevők számára ahhoz, hogy ez utóbbiak tájékozott és megalapozott döntéseket hozhassanak. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételekre vonatkozó tájékoztatás megfelelőségének vizsgálati szempontjait illetően - lényegében megismételve a C-186/16. számú ügyben kifejtetteket - a Bíróság kiemelte, annak érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára abban az

értelemben, hogy az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó fel tudja ismerni, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés megkötésével bizonyos mértékű árfolyamkockázatot vállal, mivel a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerint devizához képest leértékelődhet, és ez a pénzügyi kötelezettségeire kiható, akár jelentős mértékű gazdasági következménnyel is járhat a számára. Lényegében az árfolyamkockázat viselésére vonatkozó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének vizsgálati szempontjait illetően az EUB ítélet nem tartalmaz olyan új szempontokat, amelyeket a vonatkozó joggyakorlatában (C-126/13., C-186/16.) az EUB már ne fejtett volna ki, és amelyeket a Kúria már ne vett volna figyelembe a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozataiban.

Lényegét tekintve a fentiekkel egyezően foglalt állást az EUB a C-227/18. számú ítéletében, megállapítva, a világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a devizaalapú kölcsönszerződés, amely olyan feltételt tartalmaz, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt - esetlegesen jelentős - gazdasági következményeit is.

Mindezek alapján az árfolyamkockázatról való tájékoztatás akkor tekinthető megfelelőnek, ha annak alapján az általánosan tájékozott, körültekintő és figyelmes fogyasztó fel tudja mérni, hogy a szerződéses jogviszony fennállása alatt a nemzeti valuta súlyos leértékelődése is bekövetkezhet, és ennek következtében a kölcsönszerződésből eredő pénzintézettel szembeni tartozása és ezzel együtt az általa fizetendő törlesztőrészek összege, illetve száma jelentős mértékben megnövekedhet. Ennek a feltételnek a perbeli kölcsönszerződés a fent részletezettek szerint megfelel. Külön is kiemeli ezzel összefüggésben az ítélet tábla az Üsz. „rendkívüli árfolyamesemény” fogalmát meghatározó I.21. pontját, amely arról tájékoztatja a fogyasztót, hogy a forint árfolyama szélsőséges mértékben (150 %-ot is meghaladóan) megnövekedhet. E rendelkezés ugyanis világosan megmutatta, hogy a nemzeti fizetőeszköz a futamidő alatt súlyosan leértékelődhet, ami az Üsz. fentebb részletezett egyéb rendelkezései alapján felismerhetővé tette ennek a fogyasztó fizetési kötelezettségeire gyakorolt kedvezőtlen hatását is.

IV.

Annyiban helytálló a felperes fellebbezése, hogy az elsőfokú bíróság nem részletezte álláspontját ítélete indokolásában az opciós és adásvételi szerződés érvénytelenségét illetően. Ennek azonban nincs a jogvita érdemére kiható jelentősége, és nem eredményezheti az ítélet hatályon kívül helyezését sem, miután a felperes az opciós és adásvételi szerződés érvénytelenségére kizárólag azok járulékos jellegére tekintettel hivatkozott, s mivel a fentebb kifejtettek szerint a kölcsönszerződés csupán a kamat éves százalékos értéke meghatározásának hiányában volt érvénytelennek tekinthető, amely érvénytelenségi ok orvoslásra került, így az opciós és adásvételi szerződés érvénytelenségének a megállapítására nem kerülhet sor.

V.

A felperes kifogásolta az elsőfokú ítélet perköltség összegére és viselésére vonatkozó rendelkezését arra figyelemmel, hogy a szakértői költséget ő előlegezte meg, a szakértői bizonyítás pedig alátámasztotta az ezzel kapcsolatos kereseti kérelmét, ezért annak viselésére az alperest kell

kötelezni. Az elsőfokú ítélet indoklásából megállapíthatóan az elsőfokú bíróság a felperes fenti érvelésében foglaltakra figyelemmel volt, a nagyjából pernyertes alperes javára megállapítható perköltség összegéből a felperes által előlegezett szakértői díjat levonásba helyezte.

A kifejtettkre figyelemmel az ítélet az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezéseit - a fentiek szerint kiegészített és pontosított indokolással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles az alperes fellebbezési eljárási költségeinek a viselésére, amely az alperes jogi képviselével kapcsolatban felmerült, a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján megállapított ügyvédi munkadíjból áll.

A felperes teljes személyes költségmentességben részesült, ezért fellebbezésének sikertelenségére figyelemmel a feljegyzett fellebbezési eljárási illetéket az állam viseli [Pp. 78. § (1) bekezdés, 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdés, 14. §].

Szeged, 2019. február 6.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Dr. Lengyel Nóra sk.
előadó bíró

Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
táblabíró